

29. augusta 2017

Posilnenie našej reakcie na situáciu v Jemene je našou morálnou povinnosťou

Stephen O'Brien, zástupca generálneho tajomníka OSN pre humanitárne záležitosti *
Margot Wallström, minister zahraničných vecí, Švédsko
Didier Burkhalter, spolkový radca a minister zahraničných vecí, Švajčiarsko

Štvormesačný Saleh bojuje o svoj život, bojuje s ťažkou a akútnou podvýživou v nemocnici Al Hudaydah. Keďže konflikt zúri v celej krajine, Salehova mama Nora, ktorá má 22 rokov, nie je schopná obstarat' dostatok jedla a pitnej vody potrebnej pre zdravie jej šiestich detí.

V Jemene dnes trojnásobná hrozba konfliktu, výskyt cholery a riziko hladomoru ničí životy 21 miliónov ľudí. Jemen dnes čelí nielen najväčšej potravinovej kríze na svete, ale aj najhoršiemu prepuknutiu cholery, ktorá postihuje viac ako 500 000 ľudí.

Kríza v Jemene je človekom vytvorená katastrofa. Táto kríza je poháňaná konfliktom, ktorého taktikou je utrpenie civilistov a ničenie inštitúcií udržiavajúcich život. Cholera zasiahla takmer každú samosprávu krajiny a zabila už 2 000 ľudí, z ktorých najmenej 40% tvoria deti. Ochromený zdravotný systém je na kolenách, keďže bojuje s prepuknutím cholery. Kliniky a nemocnice čelia nedostatku personálu, medicíny a zdravotníckych zariadení.

V tomto konflikte, ako aj v mnohých ďalších, sú to práve civilisti, ktorí znášajú bremeno násillia. Od marca 2015 Úrad OSN pre ľudské práva zaznamenal 13 829 civilných obetí, z toho 5 100 usmrtených a 8 719 zranených. Celkové počty sú pravdepodobne oveľa vyššie. Milióny ľudí, ktorí videli svoje domovy, školy, trhoviská a celé mestá zničené bombami a ostreľovaním, boli prinútení k život zachraňujúcemu úteku smerom k neistej budúcnosti. Polovica jemenských nemocníc a kliník je zničená alebo zatvorená.

Neoprávnené obmedzenie toku obchodného a humanitárneho tovaru do krajiny ničí jemenskú ekonomiku. Infraštruktúra, ktorá je pre prepravu tovarov nevyhnutná, je zničená. 70% podnikov prestalo v Jemene fungovať. Jeden milión štátnych zamestnancov nedostalo výplatu viac ako 10 mesiacov aj napriek tomu, že peniaze boli sprístupnené centrálnou bankou. 2 milióny detí boli prinútené opustiť školy, čím sa riskuje vznik stratenej generácie. Úroveň sexuálneho a rodovo podmieneného násillia sa dramaticky zvýšila.

Napriek týmto obrovským výzvam sa 122 humanitárnych organizácií – z toho dve tretiny tvoria národné mimovládne organizácie – rozrástlo a teraz pracujú vo všetkých jemenských samosprávach a každoročne, okrem iného, poskytnú potravinovú pomoc 4,3 miliónom ľudí.

Toto ale nestačí. Pre zvýšenie podpory Jemenu je potrebné zaistiť prístup k ľuďom, ktorí to potrebujú a ukončiť ich utrpenie. Žiadame dodržanie štyroch prioritných krokov.

Po prvé, pre ochranu a záchranu životov a obnovu dôstojnosti potrebujú humanitárne organizácie neobmedzený prístup k zraniteľným ľuďom. Bezpečnostná rada OSN zopakovala svoju výzvu adresovanú všetkým stranám konfliktu v Jemene, aby zaistili bezpečný a trvalý humanitárny prístup a rešpektovali medzinárodné humanitárne právo podľa prezidentského vyhlásenia z 15. júna 2017. Ako zdôraznili členovia Bezpečnostnej rady OSN 12. júla 2017, je nevyhnutné, aby všetky strany konfliktu skutočne premenili slová na činy. Odvážni dobrovoľníci, humanitárni pracovníci a zdravotníci, ktorí sa snažia poskytovať pomoc,

zachraňujú životy a chránia ľudí uprostred tohto hrozného násillia, nesmú byť cieľom útokov bojových strán. Aj vojny majú svoje pravidlá a lídri bojujúcich strán a ich zástupcovia musia odviešť lepšiu prácu pri ich uplatňovaní.

Po druhé, medzinárodní darcovia musia dodržiavať svoje finančné prísľuby. V apríli 2017 vláda Švajčiarska a Švédska v spolupráci s Úradom OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí uskutočnili konferenciu darcov venovanú kríze v Jemene, ktorú otvoril generálny tajomník OSN António Guterres, a počas ktorej darcovia veľkoryso prisľúbili 1,1 mld. USD. Tri štvrtiny tejto sumy boli vyplatené. Vzhľadom na prepuknutie cholery a narastajúci počet prípadov tejto choroby sa finančné požiadavky na riešenie krízy v súčasnosti zvýšili na 2,3 mld. USD, čo viedlo k vytvoreniu takmer 60% finančnej medzery.

Takého medzery vo financovaní zanechávajú život ohrozujúce následky. Svetový potravinový program, ktorého cieľom je dodávať potraviny pre 7 miliónov hladujúcich ľudí, pocíti už v priebehu jedného mesiaca narušenie dodávok potravín v prípade, ak sa nezvýši suma finančných prostriedkov od darcov. Agentúry poskytujúce pomoc momentálne musia preorientovať svoje cenné zdroje na boj proti cholere, čo by mohlo ohroziť úsilie o prevenciu pred hladomorom. Životy ľudí visia na vlásku – už viac nemôžeme čakať.

Po tretie, všetky strany konfliktu musia zabezpečiť, aby dovoz kritických komodít do Jemenu nebol nijako obmedzený – predovšetkým život zachraňujúce potraviny, výživa a lieky. Je mimoriadne dôležité, aby bol prístav Al Hudaydah otvorený a bezpečný, pretože je hlavnou vstupnou bránou pre humanitárne dodávky a pre väčšinu dovozu do Jemenu. Je taktiež potrebné, aby sa zrušili obmedzenia voľného pohybu civilistov, ktorí hľadajú pomoc, a aby sa okamžite otvorilo medzinárodné letisko Sana'a a vzdušný priestor nad Jemenom. Zatvorenie spôsobilo, že ľudia umierajú len preto, že pomoc, ktorú potrebujú, nie je v krajine k dispozícii.

Nakoniec, utrpenie v Jemene sa skončí až po ukončení konfliktu. Potrebu nastolenia mieru opakovane vyhlásil generálny tajomník OSN, ako aj všetci členovia Bezpečnostnej rady OSN. Vyzývame všetky zainteresované strany, aby dosiahli pokrok v hľadaní mierového riešenia, v ktorom sú ženy zapojené do celkového procesu. Ľudia v Jemene už trpeli dosť – musíme neustále vyvíjať úsilie a zaistiť tak ochranu a záchranu životov 21 miliónov ľudí, ktorí tvoria viac ako tri štvrtiny celkovej populácie Jemenu. Je našou kolektívnou morálnou povinnosťou urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme ukončili utrpenie v Jemene.

*Stephen O'Brien pracoval na poste zástupcu generálneho tajomníka OSN pre humanitárne záležitosti od 1.júna 2015 do 31.augusta 2017. Súčasný zástupca generálneho tajomníka OSN pre humanitárne záležitosti Mark Lowcock nastúpil do svojho úradu od 1.septembra 2017.